

*Edice a materiály***Úvodem k edici**

Návrh na vybudování Československého filmového archivu při Technickém muzeu československém v Praze z roku 1935 časově zapadá do zahraničních filmových aktivit směřujících k zakládání národních filmových archivů. Prvotním motivem jejich zřizování byla snaha v počínající éře zvukového filmu zachránit němou filmovou produkci minulých let, která byla nástupem zvuku málem odsouzena k zániku. Komerční využívání jednotlivých filmů vedlo k jejich rychlému opotřebování a tím i k fyzickému zničení. Hrozilo nebezpečí nenávratné ztráty filmových děl první etapy vývoje kinematografie a tím i možnosti seznámit se s částí obecného i národního kulturního dědictví jedné epochy. V rámci vznikajících národních filmových archivů ovšem nezůstalo pouze u zachraňování němých filmů. Pozornost byla věnována i nehrané kinematografii a nezapomínalo se ani na obrazovou či písemnou dokumentaci.

Podíváme-li se na editovaný návrh z roku 1935, vidíme, že jeho autor, jímž byl s největší pravděpodobností ing. Jindřich Brichta, koncipoval náplň činnosti filmového archivu velmi široce. Od archivování filmů po vytváření sbírkových souborů scénářů, filmové literatury, filmové hudby, návrhů filmových staveb, kostýmů, filmových plakátů, rozličných písemností spojených s kinematografií a stranou nezůstala ani kinotechnika. Snad se zde projevila Brichtova sběratelská vášeň pro vše, co souvisí s filmem, snad systematický duch historika filmové techniky nebo zkušenost s vytvářením sbírek kinematografického oddělení Technického muzea. Nejspíše asi vše ve vzájemné propojenosti. Ale na prvním místě to byla jeho profesionální znalost toho, čemu by se filmový archiv měl věnovat a jaká kritéria by měl splňovat.

Hmotné a prostorové zázemí pro případnou realizaci takového projektu bylo v době podání návrhu nedostatečné. Prostory kinematografického oddělení by pro filmový archiv ve Schwarzenberském paláci nepostačovaly a výstavba nové muzejní budovy na Letné ještě nebyla započata. Snad i to mohl být, kromě neochoty státu financovat tak široce koncipovaný projekt, jeden z důvodů, proč před druhou světovou válkou filmový archiv podle projektu J. Brichty zřízen nebyl.

Paradoxní je, že k jeho zřízení došlo v době, která nebyla české kultuře a tedy ani českému filmu příliš nakloněna. Přesto se tak po dvaadvaceti letech, která uplynula od podání prvního návrhu vytvořit v českém prostředí filmový archiv, stalo. Nejpozději od července 1943 filmový archiv v rámci protektorátního Českomoravského filmového ústředí (ČMFÚ) fungoval, a to s nemalým podílem J. Brichty, K. Smrže a dalších. Editované materiály o tom jasně vypovídají. Ke škodě věci samotné ovšem je, že dochované torzovité a navíc nezpracované písemnosti ČMFÚ i pozůstalosti ing. J. Brichty nám nedovolují podat jednoznačnější odpověď na zkoumané otázky.

Pavel Zeman